

Pestprotocol St. Bonifaciuschool

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij serieus willen aanpakken. Dit pestprotocol heeft als doel om alle kinderen zich bij ons op school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Leerkrachten en ouders uit de MR onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

Pestgedrag heeft drie duidelijke kenmerken: Het gedrag is bedoeld om iemand te kwetsen, herhaaldelijk en over een lange periode, en er is een duidelijk machtsverschil tussen de dader en het slachtoffer. Plagen is iets anders. De verschillen zou je zo aan kunnen geven:

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Wisselend “ slachtofferschap”	Hetzelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend
Af en toe	Vaak/voortdurend

Definitie van pesten: *Pesten is systematisch geweld (psychisch en/of lichamelijk) van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer slachtoffers (klasgenoten), die zich gekwetst en/of buitengesloten voelen en niet (meer) in staat zijn om zichzelf te verdedigen.*

De Bonifaciuschool vindt een goed pedagogisch klimaat zeer belangrijk. Dat uit zich in aandacht voor waarden en normen die we vanuit de identiteit van de school belangrijk vinden. Wij stellen daarom een vriendelijk en veilig klimaat, met orde en regelmaat, op prijs. Pas als het kind zich veilig voelt, kan het zich ontwikkelen.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! We doen dat door regels en afspraken zichtbaar te maken voor kinderen en volwassenen zodat als er zich ongewenste situaties voordoen, zij elkaar kunnen aanspreken op deze regels en afspraken. Deze ‘Gouden regels’ zijn zichtbaar in elke groep en worden regelmatig besproken met elkaar.

Naast deze regels, versterken we door de hele school het sociale gedrag door middel van de lessen uit de methode ‘Sociale talenten’ en uit de methode ‘Hemel en aarde’. Daarnaast vullen de leerkrachten (en vanaf groep 6 ook de leerlingen zelf), twee maal per jaar de Scol (een gedragsobservatielijst) in, waarmee we de sociale competenties van de leerlingen helder in beeld kunnen brengen en volgen. Voor kinderen met minder sociale vaardigheden bestaat de mogelijkheid om een interne sova-cursus te volgen.

Voorwaarden om pestgedrag aan te pakken zijn o.a.:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, kinderen die pesten en de zwijgende groep leerlingen die niets doet), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt en wordt er gelet op het naleven van onze 'gouden regels'.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan zal er overlegd worden over een andere aanpak, eventueel met hulp van externe instanties.
- De vertrouwenspersoon op school kan benaderd worden (door leerlingen, ouders, collega's) voor informatie, advies of anders.

Soms gebeurt pesten buiten de school en buiten de schooltijden. Als leerkrachten en directie in dergelijke gevallen van mening zijn dat het schoolklimaat hieronder lijdt, dat kinderen zich op school niet veilig voelen en minder goed kunnen leren, behouden zij zich het recht voor om dit "buiten-schoolse" pestgedrag op school aan te pakken volgens de manier die in protocol beschreven staat.

Vormen van pestgedrag

Er zijn een aantal vormen te onderscheiden bij het pesten:

- verbale pesterijen= iemand uitschelden, bijnamen geven of kwalijke opmerkingen maken naar de ander.
- sociale pesterijen= iemand buitensluiten door hem niet mee te laten spelen of door hem niet mee te laten werken in een groepje.
- mentale pesterijen= iemand bedreigen of dingen laten doen. Dit soort pesterijen vindt vaker na school plaats dan op school (o.a. social media).
- fysieke pesterijen= iemand opzettelijk pijn doen door te schoppen, slaan, krabben, duwen, aan haren te trekken, etc.
- materiële pesterijen= iemands spullen stelen, beschadigen of verstoppen.

Mogelijke activiteiten van de pester

- volstrekt doodzwijgen
- isoleren - psychisch, fysiek of seksueel mishandelen
- een kring vormen of insluiten in klas, gang of schoolplein
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg van school en naar school achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- opbellen
- als slaaf behandelen

- nooit de echte naam, maar een bijnaam gebruiken
- voortdurend zogenaamd leuke opmerkingen maken in de klas over de klasgenoten
- bezittingen vernielen of afpakken
- cadeaus eisen of geld afpakken
- jennen
- het slachtoffer voortdurend de schuld van iets geven
- het slachtoffer uitschelden of ertegen schreeuwen
- opmerkingen maken over kleding
- beledigen
- briefjes doorgeven met kwetsende teksten over een ander
- negatieve berichten plaatsen via social media

Gevolgen

Gevolgen voor de pester:

- Agressief gedrag is op korte termijn lonend (meer macht, nieuwe vrienden e.d.), hierdoor kan de pester het gedrag blijven vertonen
- Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en deze te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht.
- Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.
- De schoolprestaties kunnen afnemen.
- Er bestaat een verhoogde kans op delinquentie, als gedrag ongestraft blijft op school en thuis

Gevolgen voor de gepeste:

- Zelfvertrouwen neemt af.
- Twijfel aan zichzelf en anderen, omdat ze onjuist behandeld zijn in hun omgeving.
- Leermotivatie kan afnemen door antipathie tegen school.
- Schoolprestaties worden hierdoor negatief beïnvloed.
- Sociale vaardigheden nemen af door onzekerheid in sociale relaties.
- Uiteindelijk kan dit (vooral op latere leeftijd) leiden tot depressie.
- In het ergste geval eindigt pesten met zelfdoding.

Agressief en pestgedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Om dit te kunnen stoppen spreken we volgende regels af met de leerlingen:

- Het inschakelen van de leerkracht, wordt niet opgevat als klikken maar als vragen om hulp. Het ongewenste gedrag moet stoppen.
- Iedereen is verantwoordelijk voor de goede sfeer in de groep en is dus verantwoordelijk om pestgedrag aan te kaarten bij de leerkracht, school en/of ouders.
- Ouders, leerkrachten en directie lossen het probleem in overleg op.

Vijfsporen-aanpak:

Wij gebruiken op school de vijfsporen-aanpak voor het tegengaan van pestgedrag. Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij het pesten:

1. De school, de leraar
2. De pester
3. Het gepeste kind
4. De mede-leerlingen
5. De ouders

1. De school, de leraar (signaleren en aanpakken)

De school neemt stelling tegen het pesten en werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is. Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerstverantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leraren worden ondersteund door de IB-er die, als het nodig is, ook buiten de klas met individuele kinderen of met groepjes kinderen aan de slag gaat. In deze fase zal de leerkracht of de intern begeleider, afhankelijk van de ernst van de zorg, de ouders op de hoogte stellen. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

2. De pester Er wordt uiteraard met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak) om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten. Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren alvorens zijn ouders bij zijn wangedrag te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag. Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: Als je pest, zitten er consequenties aan!
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club evt.; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn
- Inschakelen hulp evt.; sociale vaardigheidstraining, Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGZ

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)

- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt

3. Het gepeste kind Uiteraard moet ook hulp aan het gepeste kind worden geboden.

Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd', in de zin van 'reacties op uitstoting'. Dit gedrag kan ook weer afgeleerd worden. In dit geval zijn bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining (evt ook op school), op zelfverdediging, kanjertraining goede interventies.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten. Huilen of heel boos worden, w.o. agressief gedrag, is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren is dan belangrijk.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

4. De medeleerlingen (w.o. de meeloper, de aanmoediger, de buitenstaander en de verdediger)

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- Regelmatig met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve laten ondervinden.
- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen peestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.

5. De ouders

Algemeen:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.

- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Zonodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

In de brochure “Pesten op school, hoe ga je er mee om?” staan de volgende adviezen: Voor ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met elkaar
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreekbaar maken
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Voor ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek; elk kind loopt kans een pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaken te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat

Voor alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Aandachtspunten bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en lopen de kans te vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd.

Bij de pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om op een positieve manier met andere kinderen een relatie op te bouwen. Veel pesters zijn hiertoe niet in staat, omdat zij niet beschikken over de juiste vaardigheden.

Bij de groep

Het is goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag.

Bij de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind soms in weerbaar gedrag.

Bij de school/leerkracht

Voor de leerkracht kan het soms wel eens lastig zijn om het indirect pestgedrag zoals roddelen en buitensluiten (sociaal pesten) te herkennen. Sommige leerkrachten zullen mogelijk ook de ernst van een situatie niet goed in kunnen schatten. Goed overleg met elkaar is daarom van wezenlijk belang.

